

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İLETİŞİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ'NDE UYGULANMAKTA OLAN KREDİLİ SİSTEMİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Arş. Gör. Jale BALABAN*
Yrd. Doç. Dr. Kıymet SELVİ*

ÖZET

Bu araştırmada Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi'nde uygulanmakta olan kredili sistemin öğrenci ve öğretim elemanı görüşleriyle değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Kredili sistem uygulamasını değerlendirme amacıyla 28 maddelik Likert tipi bir anket geliştirilmiştir. Geliştirilen anket, öğretim elemanları ve öğrencilere uygulanarak kredili sistem hakkındaki görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda, öğrenciler ve öğretim elemanları programda yer alan seçimlik dersleri yetersiz bulmuşlardır. Öğretim elemanları, zorunlu derslerin yeterliliği, öğrencilere yeterince sorumluluk verilmesi, öğretim elemanlarının sorumluluklarını yerine getirmesi ve öğretim sürecinin değerlendirilmesi ile ilgili olumlu görüş belirtirken, öğrenciler bunların hepsiyle ilgili olumsuz görüş belirtmişlerdir.

GİRİŞ

Dünyada özellikle ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda çok yönlü ve hızlı bir şekilde değişme ve gelişmeler olmaktadır. Geleceğin toplumunun bilgi toplumu olacağı gerçeği, ülkeleri bu yönde çalışmalara yöneltmiş olup, her ülke kendi gücü ölçüsünde eğitimdeki gelişmelere uyum sağlama çabası içerisine girmiştir.

Toplumsal kalkınmayı gerçekleştirebilecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi büyük ölçüde eğitim sisteminin görevidir. Bu nedenle eğitim sisteminin gelişmesi, toplumun sosyal ve ekonomik koşullarının gelişmesiyle hız kazanır. TÜSİAD (1990) raporunda da belirtildiği gibi, günümüzde eğitim, Türkiye'nin en önemli sorunu olup, değişmesi ve çağdaşlaşması bir zorunluluktur. Eğitim sistemi, bu görevini yerine getirirken, öğrencileri üretken birer yurttaş olarak görür ve onları toplum yaşamına, meslekler dünyasına ya da ileri eğitime

---

* Anadolu Üniversitesi, İletişim Bilimleri Fakültesi

hazırlar (Şimşek, 1998:38). Bu görevlerin herbiri, eğitim sisteminin değişik programları ile gerçekleştirilir.

Eğitimde değişimin hedefi, boyutu, getireceği sonuçlar konusundaki beklentiler ile değişimin algılanış ve uygulanışı toplumdan topluma değişiklikler göstermektedir. Değişme süreçlerinde geçici hevesler, yüzeysellik, karışıklık, düzensizlik, yanlış yönlendirme ve direnmeler gözlenebilir. Bu nedenle eğitimde yapılacak değişikliklerin özellikle yenilikleri uygulayacak ve bunlardan etkilenecek gruplar tarafından çok iyi anlaşılması gerekmektedir (Fullan, 1991).

Saylor vd. (1981) eğitim programını, okulun, okul içi ve dışındaki bütün durumlarda beklenen sonuçlara ulaşmak için giriştiği çabaların bütünü olarak tanımlamaktadır. Program, öğrencilerin hedeflere ulaşmasını sağlayacak etkinlikleri içerir ve dinamik bir özelliğe sahiptir.

Eğitim programının hedeflerine ulaşma düzeyi, öğrenme ürünlerinin niteliğine, bir başka deyişle öğrenci başarısına bakılarak belirlenmektedir. Eğitim sisteminde öğrenme ürünleri, mutlak ve bağıl sistem özelliklerine göre değerlendirilmektedir. Mutlak değerlendirme sisteminde, öğrenci başarısı önceden belirlenen ölçütlere göre değerlendirilmektedir. Bir başka deyişle, mutlak değerlendirmede ulaşılması gereken standartlar bulunmaktadır. Öğrencilerin aldığı notlar, belirlenen bu standartlara ulaşmayı gerektirmektedir. Örneğin, çoktan seçmeli 100 soruluk bir testten en az 70 puan almak gerekir gibi bir ölçüt önceden belirlenmektedir. Geçme notunun anlamı, alınan puanın belirlenen standart ile aynı ya da yüksek olmasıdır; kalma notunun anlamı ise alınan notun belirlenen standartın altında olması demektir. Bir öğrencinin başarısı, başka öğrencilerin başarısından bağımsızdır. Mutlak sistemde verilen not sadece öğrencinin başarı ya da başarısızlığını göstermemekte, aynı zamanda eğitim sistemini, not sistemini ve öğretim elemanını sorgulamaktadır (Oosterhof, 1994). Başarı testleri, sınıflama anketleri, yerleştirme ölçekleri ve belgeleme sınavları mutlak değerlendirme sistemi uygulamalarına örnek olarak gösterilebilir.

Bağıl değerlendirme, başarı alt sınırının belirlenmesinde grup başarısını esas almaktadır. Öğrencinin başarısı üyesi bulunduğu sınıfın başarısı ile kıyaslanır. Öğrencinin ulaşması gereken standartlar önceden belirlenmez.

Kredili sistem uygulamalarında hem mutlak değerlendirme yaklaşımı hem de bağıl değerlendirme yaklaşımı uygulanmaktadır.

Kredili sistem olarak uygulamaya konulan sistem literatürde değişik adlarla anılmaktadır. Bunlar, ders geçme (subject promotion), kredi sistemi (credit system), bireyselleştirilmiş sistem (individualized system), seçmeli sistem (elective

system)'dir. Tüm bu sistemlerin ortak yanı ise, öğrenciyi merkeze almaları ve öğrencinin yararını ön planda tutan yaklaşımlara dayandırılmış olmalarıdır (Köymen, 1998).

Kredili sistemin üç temel özelliği bulunmaktadır: Bunlardan birincisi eğitimin, öğrenci merkezli bir süreç olmasıdır. Bu süreçte her öğrenci, biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel bakımdan kendine özgü bir bütündür. Tarihin çeşitli dönemlerinde bilgi ve değer kavramlarına ilişkin görüşlerdeki değişime dayalı olarak, eğitim sürecinin merkezinde önceleri öğretmen daha sonra da program ön planda yer almıştır. Eğitimin giderek bir uzmanlık alanı olması öğretmenlik mesleğini geliştirmiş ve öğretme ve öğrenme sürecinde öğretmen başat olmuştur.

Daha sonra öğretimin içeriği önem kazanmış ve program merkezli eğitim uygulamasına geçilmiştir. Bu uygulamada önemli olan programda yer alan davranışların (bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar) öğrenci tarafından genellikle bilgi düzeyinde öğrenilmesi ve istendiğinde aynen tekrar edilmesidir. Bu uygulama, özellikle kalabalık sınıflarda, başarının düşmesine, etkililiğin ve verimliliğin azalmasına yol açmıştır. Bu sistemde not, öğrenciye ve ailesine yaptığı öğrenim ile ilgili bilgi veren, onlara yol gösteren bir araç olmaktan çıkmış, amaç haline gelmiştir. Oysa amaç öğrencinin hayatta başarılı olması için gereken davranışları kazanmasıdır (Bilgen, 1992).

Kredili sistemin ikinci özelliği özgürlüktür, yani öğretme ve öğrenme süreçlerinin öğrenciye göre düzenlenmesidir. Özgürlükten anlaşılan öğrencinin ders seçmeden meslek seçmeye kadar uzanan süreçte kendi ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda karar verebilmesidir. Özgürlük aynı zamanda sorumluluğun üstlenilmesini de beraberinde getirmektedir (Köymen, 1998).

Sistemdeki üçüncü özellik ise esnekliktir. Bu da gerek programın gerekse programın uygulanmasına ilişkin kuralların katı olmaması anlamına gelmektedir. Sistemde sınıf geçme değil ders geçme esası vardır. Program ne kadar esnek olursa, öğrenciye sunulan özgürlük de o kadar artacaktır.

Kredili sistemin ilkeleri kısaca şöyle belirtilebilir:

Öğrenci Merkezli Sistem

- Eğitim öğrenci merkezli bir süreçtir. Bu süreçte her öğrenci, biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel bakımdan kendine özgü bir bütündür.
- Her öğrenci potansiyeli oranında başarılı olur. Her öğrencinin her programda aynı ölçüde başarılı olması beklenemez.
- Öğrenciler, ilgileri, yetenekleri, amaçları ve beklentileri doğrultusunda kendi öğrenmelerini gerçekleştirir.

- Öğrenme bireyin sorumluluğundadır. Bu sorumluluğu yerine getirmesinde çevresindeki koşullar (program ve öğretim yöntemleri vb.) ile destek programlarının (danışman, yönetici, aile vb.) katkı ve yardımları gerekmektedir.
- Ölçme ve değerlendirme, öğrencinin başarılı olmasını ve geleceğe hazırlanmasını sağlayan bir araçtır.
- Öğretmen, öğrenme koşullarının düzenlenmesinde yol göstericidir.

Özgürlük

- Öğrenciler, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda dersleri kendileri seçebilir.
- Öğrenciler, kendi ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda derslerin içeriğini belirler.
- Öğrenciler, kendi öğrenme biçimine ve derslerin içeriğine uygun öğrenme yöntemlerini seçebilir.
- Öğrenciler, kendi istek ve yeteneklerine uyacak şekilde başka bölüm ve fakültelerden ders alabilirler.
- Programdaki dersler, öğrencinin ilgi ve istekleri doğrultusunda seçimlik dersler çerçevesinde belirlenir.

Esneklik

- Program tür ve kademeleri arasında yatay ve dikey geçiş yolları açıktır.
- Program, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf dersleri olarak ayrılmaz, ancak derslerle ilgili koşullar vardır.
- Devam, öğrencinin sorumluluğundadır ve devamını sağlayacağı ortamı kendi yaratır.
- Öğrenci, öğrenen bir varlıktır ve değer olarak görülür. Bunun için zengin öğrenme ortamları hazırlanır.
- Öğrencinin program hedeflerine uygun başarıları, sınıf dışı, okul dışı ve hatta ülke dışı, nerede olursa olsun, değerlendirilir. Sınıf geçmeden çok süreçteki yaşantıları önemlidir.

Öğrenci merkezli sistemde “okullar öğrenciler için öğretmek istenilenlerden çok, öğrencilerin öğrenmek istediklerini öğreten bir yer olmalıdır” fikri önemlidir. Sistemin amacı, her öğrencinin kendi ilgi, istek ve yeteneğine göre yönlendirilmesine, geliştirilmesine, belirli alanlarda yetiştirilmesine ve başarısızlıktan çok, başarının değerlendirilmesine olanak sağlamaktır.

Son yıllarda eğitim sisteminde gözlenen sorunlara çözüm arayışları sonucu öğretmen ve içeriğin merkez olduğu uygulamalara son verilerek, öğrenci merkezli, ders seçme ve ders geçmeyi temel alan bir uygulamaya geçilmiştir.

İçerik ve öğrenci merkezli program anlayışlarının özellikleri aşağıda özetlenmiştir (Köymen, 1998):

İçerik Merkezli

Öğrenci Merkezli

Devam zorunluluğu vardır.

Devam, öğrencinin sorumluluğundadır ve öğrenci devamını sağlayacağı ortamlar yaratmalıdır.

Öğrenci sisteme bağlıdır ve yönlendirilmelidir.

Öğrenci kendini yönlendirecek yeterliliktedir.

Öğretim üyesi uzmandır ve öğrenciye aktarmalıdır.

Öğretim üyesi rehberdir ve öğrencinin kendisi bilgileri araştırır.

Öğrenciye değer verilmez.

Öğrenci öğrenen bir varlıktır ve bir değer olarak görülür. Bunun için zengin öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.

Öğretim üyesi otoritedir.

Öğrenci özgürdür.

Öğretim üyesi öğrenmede ne, nasıl ve ne zaman sorularına kendisi karar verir.

Öğrenci bunları ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kendi seçer.

Eğitim geleceğe hazırlamadır.

Eğitim, her türlü gelişme ve problem çözmeye hazırlamadır.

Öğretim üyesi, öğretilecek içeriğin seyircisi ve vericisidir.

Öğrencinin hem içeriği hem de öğrenme yollarını seçmesi önemlidir. Süreçteki yaşantılar önemlidir.

İdareci ve öğretim elmanı için kolaydır.

Başta öğrenci olmak üzere herkes için keyiflidir.

Kredili sistemin dayandığı felsefede öğrenci; ilgi, yetenek, amaç ve beklentileriyle bir birey olarak kabul edilmektedir. Bu sistemin temelini oluşturan ilke, bireysel katılım olmaksızın öğrenmenin oluşmayacağı ve dış baskı ile aktarılan bilginin kalıcı ve anlamlı öğrenme oluşturmayacağı gerçeğidir. Bu durum, öğrencinin eğer gerçek anlamda yetiştirilmesi isteniyorsa, öğrenmede kendi sorumluluğunu kabul etmesi anlamını taşımaktadır. Öğrencinin bu sorumluluğu yerine getirmesinde çevresindeki koşullar (program ve öğretim yöntemleri) ile destek programlarının (danışman öğretim elemanı, idareci, aile, kütüphane vb.) katkı ve yardımları çok önemlidir (Fleming, 1973).

Anadolu Üniversitesi kredili sisteme 1995-1996 öğretim yılında geçmiştir. Aynı öğretim yılında İletişim Bilimleri Fakültesi de kredili sisteme geçmiştir. İletişim Bilimleri Fakültesi'nin dört bölümünde uygulanan programlardan mezun olabilmek için 144 kredi gerekmektedir. İletişim Bilimleri Fakültesi'ndeki zorunlu ve seçimlik derslerin bölümlere göre dağılımı şöyledir: Basım ve Yayımcılık Bölümü'nün derslerinin % 70'i zorunlu, % 30'u seçimlidir. Eğitim İletişimi ve Planlaması Bölümü'nün derslerinin % 64'ü zorunlu, % 36'sı seçimlidir. İletişim Sanatları Bölümü'nün derslerinin % 66'sı zorunlu, % 34'ü seçimlidir. Sinema ve Televizyon Bölümü'nün derslerinin % 71'i zorunlu, % 29'u seçimlidir. Bu sonuçlara göre, İletişim Bilimleri Fakültesi'nde uygulanmakta olan programda yer alan derslerin % 68'i zorunlu, % 32'si ise seçimlik derslerden oluşmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi'nde uygulanmakta olan kredili sistemin öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerine göre değerlendirilmesidir.

Bu amaçla, aşağıdaki araştırma sorularının varolan durum içerisindeki yanıtları aranmıştır:

Kredili sistemde;

- Öğrencilere sunulan seçimlik dersler yeterli midir?
- Programda yer alan zorunlu dersler yeterli midir?
- Öğrenmeye getirilen sorumluluklar nelerdir?
- Öğretim elemanına getirilen sorumluluklar nelerdir?
- Süreçteki etkinlikler değerlendirilip geribildirim verilmekte midir?

Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlar kabul edilmiştir:

- Tüm fiziksel yapılar (bina, derslik, bilgisayar laboratuvarı, kütüphane, spor salonu vb.) bu sistemdeki işlevlerini yerine getirebilecek niteliktedir.
- Öğrenciler, hangi alana yönelecekleri ve bunun için hangi dersleri seçmesi gerektiği konusunda doğru karar verebilecek yeterlidir.

Sınırlılıklar

Araştırma sonuçlarının genellenebilirliği üzerinde etkili olabileceği düşünülen bazı sınırlılıklar şunlardır:

- Bu araştırma, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi ile sınırlıdır.
- 52 öğretim elemanı ve 82 kişilik dördüncü sınıf öğrencisi ile sınırlıdır.
- Akademik danışmanlık görevinde bulunan öğretim elemanları ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Çalışma Kümesi

Araştırmanın çalışma kümesi, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi'ndeki öğretim üyeleri ile 1998-1999 öğretim yılında kredili sistemin ilk mezunları olacak dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. 120 öğrenciden 82'sine ve akademik danışmanlık görevini sürdüren 75 öğretim elemanından 52'sine ulaşılmış ve örneklem olarak alınmıştır.

Araştırma Modeli

Araştırma modeli betimsel türde olup, İletişim Bilimleri Fakültesi'nde uygulanmakta olan kredili sistemin geliştirilen anket yardımı ile öğrenci ve öğretim elemanları görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Öğrenciye ve öğretim elemanına 28 maddeden oluşan paralel anket uygulanmıştır. Her maddenin en düşük puanı 1, en yüksek puanı 5'tir.

Araştırmada 2x4 blok desen kullanılmıştır. Birinci blok, kişiler değişkenini nitilemekte ve öğretim elemanı ve öğrenciden oluşan iki düzeyi içermektedir. İkinci blok, İletişim Bilimleri Fakültesi'ndeki bölümleri içermektedir; Eğitim İletişimi ve Planlaması Bölümü, Basım ve Yayıncılık Bölümü, Sinema ve Televizyon Bölümü ve İletişim Sanatları Bölümü'nden oluşmaktadır.

		<u>Bölüm</u>			
		EİP	BY	STV	İS
<u>Kişi</u>	Öğretim Elemanı	n=16	n=12	n=13	n=11
	Öğrenci	n=28	n=36	N=8	n=10
		N=134			

Şekil 1. Araştırma Deseni

Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesinde aritmetik ortalama, standart sapma ve iki-yönlü varyans analizi uygulanmıştır. İstatistiksel işlemler SPSS paket programı kullanılarak yapılmıştır. Tüm istatistiksel çözümlenelerde .05 anlamlılık düzeyi temel alınmıştır. Ancak, .01 düzeyinde de anlamlı olan bir farklılaşma saptandığında, bu ayrıca belirtilmiştir.

Araştırmanın bağımsız değişkenleri olan kişiler ve bölümlerin, seçimlik ve zorunlu derslerin yeterliliği, öğrenci ve öğretim elemanlarının sorumlulukları ve değerlendirme süreci bağımlı değişkenleri üzerindeki etkilerine ilişkin olarak yapılan istatistiksel çözümler sonunda elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir. Bu bulguların ilgili literatürdeki bulgularla karşılaştırarak yapılan yorumlarına ise tartışma başlığı altında yer verilmiştir.

BULGULAR

Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi'nde uygulanmakta olan kredili sistem, öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerine göre değerlendirilmesine ilişkin araştırma sonuçları aşağıda verilmiştir.

Öğretim elemanlarının, öğrencilerin ve her bölümün kredili sistem hakkındaki görüşlerini saptamak üzere uygulanan anketten elde edilen puanların ortalama ve standart sapmaları çizelge 1'de verilmiştir. Buna göre, kredili sistemin değerlendirilmesine yönelik öğretim elemanlarının görüşlerini ortalaması (M=89.19), öğrencilerin ortalamasından (M=76.46) daha yüksektir. Sinema ve Televizyon Bölümü'nün ortalaması (M=87.81), İletişim Sanatları Bölümü ortalamasından (M=81.86), Eğitim İletişimi ve Planlaması Bölümü ortalamasından (M=81.52) ve Basım ve Yayıncılık Bölümü ortalamasından (M=78.29) daha yüksektir. Kısaca, öğretim elemanlarının öğrencilere göre, Sinema ve Televizyon Bölümü'nün de diğer bölümlere göre kredili sistem konusundaki görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmektedir.

Çizelge 1. Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalama ve standart sapmaları

Kredili Sistemin Boyutları		Kişi		Bölüm			
		Öğretim Elemanı	Öğrenci	ELP Ögt./Öğr.	BY Ögt./Öğr.	STV Ögt./Öğr.	İS Ögt./Öğr.
Seçimlik Dersler	M:	14,35	13,33	12,52	14,42	15,00	13,38
	SS:	3,25	3,68	3,30	3,41	3,26	4,02
	N:	52	82	44	48	21	21
Zorunlu Dersler	M:	10,42	8,38	9,34	8,73	10,00	9,00
	SS:	1,90	2,32	2,14	2,54	1,70	2,90
	N:	52	82	44	48	21	21
Öğrencinin Sorumlulukları	M:	12,40	10,84	11,93	10,98	11,81	11,14
	SS:	2,86	3,12	3,23	3,00	2,71	3,44
	N:	52	82	44	48	21	21
Öğretim Elemanın Sorumlulukları	M:	28,31	23,11	25,04	23,64	27,52	26,28
	SS:	4,21	5,96	6,12	5,98	3,34	6,60
	N:	52	82	44	48	21	21
Değerlendirme	M:	23,71	20,80	22,68	20,52	23,48	22,05
	SS:	3,69	5,57	4,50	5,61	4,46	5,27
	N:	52	82	44	48	21	21
Toplam	M:	89,19	76,46	81,52	78,29	87,81	81,86
	SS:	12,98	15,91	15,06	16,49	12,55	19,04
	N:	52	82	44	48	21	21

Çizelge 2. Seçimlik derslerin varyans tablosu

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Kişi	20243.74	1	20243.74	.94	.335
Bölüm	70137.25	3	23379.08	1.08	.360
KişixBölüm	74487.22	3	24829.07	1.15	.332
Hata	2724484.30	126	21622.89		

Öğretim elemanı ve öğrencilerin seçimlik derslerin yeterliliğine ilişkin görüşleriyle ilgili iki yönlü varyans analizi sonuçları çizelge 2’de verilmiştir. Varyans analizi sonuçlarına göre, $F(1,126)=.94$, $p=.335$ sonucu .05 düzeyinde anlamlı değildir, dolayısıyla .01 düzeyinde de anlamlı değildir. Buna göre, seçimlik dersler konusunda öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir fark yoktur. Seçimlik derslerin yeterliliği konusunda öğretim elemanı ile öğrenci görüşlerine bakıldığında her ikisinin de düşük olduğu görülmektedir.

Çizelge 3. Zorunlu derslerin varyans tablosu

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Kişi	125.19	1	125.19	27.16	.0001
Bölüm	10.19	3	3.40	.74	.532
KişixBölüm	28.86	3	9.62	2.09	.105
Hata	580.82	126	4.61		

Çizelge 3’de görüldüğü gibi, zorunlu derslerin yeterliliği konusunda görüşlerin iki-yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, $F(1,126)=27.16$, $p=.0001$ sonucu .01 düzeyinde anlamlıdır. Buna göre, zorunlu dersler konusunda öğretim elemanı ve öğrenci arasında anlamlı bir fark vardır. Öğretim elemanları zorunlu derslerin yeterli olduğu konusunda olumlu görüş belirtirken, öğrenciler zorunlu derslerin yeterliliği konusunda olumsuz görüş belirtmişlerdir.

Çizelge 4. Öğrencinin sorumlulukları varyans tablosu.

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Kişi	66.37	1	66.37	7.18	.008
Bölüm	18.50	3	6.17	.67	.574
KişixBölüm	18.41	3	6.14	.66	.576
Hata	1164.36	126	9.24		

Çizelge 4’de görüldüğü gibi, öğrencinin sorumlulukları konusunda görüşlerin iki-yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, $F(1,126)=7.18$, $p=.008$ sonucu .01 düzeyinde anlamlıdır. Buna göre, öğrencinin kredili sistemdeki sorumlulukları konusunda öğretim elemanı ve öğrenci arasında anlamlı bir fark vardır. Öğretim elemanlarının görüşlerinin öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre, öğrenciler kredili sistemde kendilerine verilen sorumlulukları yeterli bulmamaktadır.

Çizelge 5. Öğretim elemanının sorumlulukları varyans tablosu

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Kişi	651.93	1	651.93	23.16	.0001
Bölüm	64.93	3	21.64	.77	.514
KişixBölüm	166.70	3	55.57	1.97	.121
Hata	3546.97	126	28.15		

Çizelge 5’de görüldüğü gibi, öğretim elemanının sorumluluklarına ilişkin görüşlerin iki-yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, $F(1,126)=23.16$, $p=.0001$ sonucu .01 düzeyinde anlamlıdır. Buna göre, öğretim elemanının kredili sistemdeki sorumlulukları konusunda öğretim elemanı ve öğrenci arasında anlamlı bir fark vardır. Öğretim elemanlarının görüşlerinin öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğretim elemanları akademik danışmanlık ve öğreticilik konularında yeterli oldukları konusunda olumlu görüş belirtmişlerdir.

Çizelge 6. Süreçteki etkinliklerin değerlendirilmesi varyans tablosu

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Kişi	175.12	1	175.12	7.23	.008
Bölüm	45.69	3	15.23	.63	.598
KişixBölüm	55.66	3	18.55	.77	.515
Hata	3050.75	126	24.21		

Çizelge 6’de görüldüğü gibi, kredili sistemde süreçteki etkinliklerin değerlendirmesi konusundaki görüşlerin iki-yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, $F(1,126)=7.23$, $p=.008$ sonucu .01 düzeyinde anlamlıdır. Buna göre, kredili sistemde süreçteki etkinliklerin değerlendirmesi konusunda öğretim elemanı ve öğrenci arasında anlamlı bir fark vardır. Öğretim elemanlarının görüşlerinin öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 7. Kredili sistemin genel değerlendirilmesi varyans tablosu

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Kişi	4027.20	1	4027.20	18.22	.0001
Bölüm	419.97	3	139.99	.63	.595
KişixBölüm	850.56	3	283.52	1.28	.121
Hata	27851.33	126	221.04		

Çizelge 7’de görüldüğü gibi, anketin toplam görüşlerinin iki-yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, $F(1,126)=18.22$, $p=.0001$ sonucu .01 düzeyinde anlamlıdır. Buna göre, kredili sistemin değerlendirilmesi ile ilgili toplam puanlar açısından öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Öğretim elemanlarının görüşlerinin öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Kısaca kredili sistemin işleyişi ile ilgili olarak öğretim elemanları öğrencilerden daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi’nde uygulanmakta olan kredili sistemin değerlendirilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, öğrencilere sunulan seçimlik derslerin yeterli ve yönlendirici olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu durum, fakültenin programının % 68’inin zorunlu, % 32’sinin de seçimlik derslerden oluşmasıyla da görülebilmektedir. İletişim Bilimleri Fakültesi’ndeki her

bölümün, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre seçimlik ders sayısını artırmaları gerekmektedir. Seçimlik derslerin sınırlı olduğu durumlarda özgürlükten, zorunlu derslerin ağırlıkta olduğu durumlarda da esneklikten söz etmek oldukça zordur. Bu nedenle İletişim Bilimleri Fakültesi programının özgürlük ve esneklik içeren yapıya uygun olarak geliştirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda başka fakültelerden ders alabilmeleri için gerekli alt yapının da oluşturulması sağlanmalıdır.

Zorunlu derslerin öğrencilerin hedeflerini gerçekleştirecek yeterlilikte olduğu konusunda öğretim elemanları öğrencilerden daha olumlu düşünmektedir. Bu sonuca bakıldığında öğrencilerle öğretim elemanlarının zorunlu dersler konusunda farklı görüşte oldukları görülmektedir. Bu nedenle, zorunlu derslerin içeriklerinin tekrar gözden geçirilmesi ve öğrencilerin ilgi, yetenek ve hedeflerini gerçekleştirecek yapıda olması sağlanmalıdır. Ayrıca öğrencilere boş zamanlarını planlamalarına yardımcı etkinlikler sunulmalıdır.

Kredili sistemde danışman öğretim elemanının görevi, fakülte idaresince sorumluluğu kendisine verilen öğrencileri ilgi, istek ve becerileri doğrultusundaki derslere ve alanlara yönlendirmek, alınacak derslerin ve kredilerin uygun dönemlere dağılımını sağlamak amacıyla öğrenci ile yakın bir işbirliği yapmak olarak belirlenmiştir (Resmi Gazete, 1991). İletişim Bilimleri Fakültesi'nde öğrenciler, ders dışında öğretim elemanlarının yönlendirmelerini yeterli bulmamaktadır. Kredili sistemde akademik danışmanlığın öğrenciler için çok önemli olduğu düşünülürse, öğretim elemanlarının bu konu ile ilgili hizmetiçi eğitim almaları ya da kendi kendilerini yetiştirmeleri gerekmektedir.

Öğrenci görüşleri, öğrenci etkinliklerinin değerlendirilmesi ve geribildirim verilmesinde yetersizlik olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle öğretim elemanları, öğrencilere geribildirim ve düzeltme sağlamak için yeterlilik kazanmaları gerekmektedir. Geribildirim öğrencinin başarı ya da başarısızlığının nerelerden kaynaklandığını göstererek onun daha sonraki başarılarına yardımcı olmaktadır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Bilgen, N. (1992, Temmuz). "Ülkemizde Uygulamaya Konulan Öğrenciyi Yönlendirme Ders Geçme ve Kredi Sistemi". **Eğitim ve Bilim**. 1-22.

Fleming, W.G. (1973). **The Individualized System in Ontario Secondary Schools: Results of OLSE Research**. Toronto: The Ontario Institute for Studies in Education.

- Fullan, M.G. (1991). **The New Meaning of Educational Change**. London: Cassel Educational Limited Viller House.
- Köymen, Ü. (1998). “Orta Öğretimde Ders Geçme ve Kredi Sistemi Birinci ve Üçüncü Yıl Uygulamalarının Değerlendirilmesi”. Nasıl Bir Eğitim Sistemi Sempozyumunda Sunulan Bildiri. 10-12 Nisan 1997. İzmir: Bilsa Bilgisayar Bilimsel Yayınlar.
- Oosterhof, A. (1994). **Classroom Applications of Educational Measurement**. (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Macmillan Publishing Company.
- Resmi Gazete**. (1991, Eylül 2). Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği. Sayı: 20979.
- Saylor, J.G., W.M. Alexander, & A.J. Lewis, (1981). **Curriculum Planning for Better Teaching and Learning**. (4th ed.). NY: Holt, Rinehart and Winston.
- Şimşek, A. (1998, Temmuz-Ağustos). “Mesleki ve Teknik Eğitimde Yeniden Yapılanma”. **Görüş**. TÜSİAD, 36, 38-44.
- TÜSİAD Raporu. (1990). **Türkiye’de Eğitim**. İstanbul: TÜSİAD.